

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія природничих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія, фізіологія і гігієна

дітей дошкільного віку

для студентів

Галузі знань	Спеціальності	Освітньої програми
01 Освіта	012 Дошкільна освіта	Дошкільна освіта

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Президент: Григорук
(підпис) (прізвище, ім'я)

« 11 » 09 2019 р.

Київ – 2019

Розробник: Настека Тетяна Миколаївна,
викладач циклової комісії викладачів природничих дисциплін
Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії викладачів природничих дисциплін

Протокол від «29» серпня 2019 р. № 1

Голова циклової комісії [підпис] Л.М. Глухенька

Робочу програму перевірено
«30» серпня 2019 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи [підпис] З.Л. Гейхман

Заступник директор з навчальної роботи [підпис] Я.В. Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3 /90
Курс	1
Семестр	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	42
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	залік
Самостійна робота	42
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – розкрити анатомо-фізіологічні особливості організму людини в різні періоди онтогенезу, науково обґрунтувати заходи щодо збереження, зміцнення, розвитку і управління здоров'ям дітей.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Анатомія, фізіологія і гігієна дітей дошкільного віку» є :

- ознайомлення з загальним закономірностями росту та розвитку дітей дошкільного віку, віковою періодизацією та критичними періодами розвитку;
- встановлення взаємозв'язку будови і функцій органів і систем органів організму людини;
- ознайомлення з віковими фізіологічними процесами, що відбуваються в організмів дітей;
- ознайомлення з біохімічними основами спадковості і мінливості, механізмами онтогенезу;
- визначення факторів, які впливають на здоров'я: біологічні задатки і можливості, соціальне середовище, екологічні умови;
- формування мотивації до корекції способу життя індивідом із метою закріплення здоров'я.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть **володіти** знаннями про:

- загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків;
- анатомію та вікову фізіологію опорно-рухової системи;
- патології фізичного розвитку дітей;
- вікові особливості крові і кровообігу;
- анатомію та вікову фізіологію дихальної системи;
- вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії;
- принципи оздоровчого харчування;
- вікова фізіологія та гігієна сечовидільної системи;
- анатомію та вікову фізіологію шкіри;
- ендокринна система та її вікові особливості;
- вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів;
- гігієна навчально-виховного процесу в дошкільних закладах.

Аналізувати:

- загальний ступінь фізичного розвитку дитини;
- загальний стан здоров'я дитини;
- випадки анатомо-фізіологічних захворювань;
- загальний стан гігієни дитини;
- рівень виховання дитини у сім'ї .

Розпізнавати:

- патології фізичного розвитку дитини;
- патології перебігу фізіологічних процесів окремих органів та систем;
- гострі захворювання органів та систем;
- порушення норм дотримання дитячої гігієни.

Складати:

- розпорядок дня для дітей різних вікових груп;

- комплекс фізичних вправ ранкової зарядки та фізкультхвилинок;
- раціон харчування для дітей різних вікових груп;
- правила особистої гігієни дитини.

Добирати:

- літературу і додаткову інформацію відповідно до тем курсу;
- комплекс загально розвиваючих фізичних вправ;
- комплекс вправ при виявленні анатомо-фізіологічних порушень;
- найбільш оптимальні умови для всебічного розвитку дитячого колективу;
- педагогічно доцільні засоби і методи керівництва процесом формування гігієнічних умінь та навиків дітей;
- форми і методи роботи з батьками.

Встановлювати:

- причинно-наслідкові зв'язки між навчально-виховним процесом дитини та станом її здоров'я;
- зв'язок між навчально-виховним процесом дитини сім'єю.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістовних модулів та тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						Самостійна
		Аудиторні						
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовний модуль I								
Тема 1 Загальні закономірності росту та розвитку дітей	8	2	2				4	
Тема 2 Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи.	10	2		2			6	
Тема 3. Вікові особливості крові і кровообігу.	10	4	2				4	
Модульний контроль	2							
Разом	30*	8	4	2			14	
Змістовний модуль II								
Тема 4 Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.	8	2		2			4	
Тема 5. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.	12	2	2	2			6	
Тема 6. Вікові особливості виділення. Шкіра.	8	2	2				4	
Модульний контроль	2							
Разом	30*	6	4	4			14	
Змістовний модуль III								
Тема 7 Залози внутрішньої секреції.	10	2		2			6	

Тема 8. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.	12	4	2				6
Тема 9. Гігієна освітнього процесу в дошкільних закладах	6	2	2				2
Модульний контроль	2						
Разом	30*	8	4	2			14
Загальна кількість годин	90*	22	12	8			42

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ. АНАТОМІЯ, ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ ОПОРНО-РУХОВОЇ СИСТЕМИ. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ КРОВІ І КРОВООБІГУ

Тема 1. Вступ до курсу. Загальні закономірності росту та розвитку дітей.

Анатомія, фізіологія та гігієна як науки, історія їх виникнення та формування.

Предмет вивчення анатомії, фізіології та гігієни дітей дошкільного віку. Основне завдання анатомії, фізіології та гігієни дітей дошкільного віку. Міждисциплінарні зв'язки. Вікова фізіологія як наука, що вивчає особливості життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу. Організм людини — єдине ціле. Значення анатомії, фізіології та гігієни дитячого організму для навчально-виховного процесу. Ріст та розвиток організму людини. Критичні періоди розвитку. Вікова періодизація.

Основні поняття теми: анатомія, фізіологія, гігієна, вікова фізіологія, організм людини, фізіологічну систему органів, функціональні системи, здоров'я, саморегуляція, гомеостаз. ріст, розвиток, критичні періоди розвитку, вікова періодизація, хронологічний вік, біологічний вік, акселерація, геронтологія.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 2, 3, 5.

Додаткові – 1, 2, 4, 5.

Тема 2. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Патології фізичного розвитку дітей.

Значення опорно-рухової системи. Кістки — пасивна частина опорно-рухової системи. Скелетні м'язи — активна частина опорно-рухової системи, яка приводить кістки у рух. Форма та з'єднання кісток. Суглоби. Хімічний склад кістки. Вікові особливості та ріст кісток. Частина скелета: хребетний стовп, грудну клітку, череп, верхні кінцівки з плечовим поясом і нижні кінцівки з тазовим поясом.

Біологічне значення скелетних м'язів. Будова, форма скелетних м'язів. Основні групи м'язів людського тіла. Робота м'язів. Вікові особливості м'язового апарату. Розвиток рухів у дітей. Профілактика захворювань і травм опорно-рухового апарату дітей. Перша допомога при ушкодженнях опорно-рухової системи.

Основні поняття теми: опорно-рухова система, скелет, кістки: довгі трубчасті, плоскі, короткі, змішані; типи з'єднання кісток, шви, суглоб, зв'язки, остеон, остецити, остеобласти, хрящ, хондроцити, хребець, частини скелету, гіподинамія, травми, переломи кісток, вивих, розтягнення зв'язок, удар м'яких тканин.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 3, 4, 5.

Додаткові – 1, 2, 4, 5.

Тема 3. Вікові особливості крові і кровообігу.

Внутрішнє середовище організму: кров, тканинна рідина, лімфа. Функції, склад і кількість крові. Плазма крові. Будова і функції еритроцитів. Будова і функції лейкоцитів. Імунітет та імунна система. СНІД. Будова і функції тромбоцитів. Зсідання крові. Групи крові.

Серцево-судинна система. Будова серця і судин. Цикл роботи серця. Вікові зміни серця. Рух крові по судинах. Велике і мале кола кровообігу. Особливості кровообігу у плода. Регуляція кровообігу. Профілактика та перша допомога при серцево-судинних захворюваннях і кровотечах.

Основні поняття теми: кров, лімфа, тканинна рідина, гомеостаз, плазма крові, формені елементи крові: еритроцити, лейкоцити, тромбоцити; фізіологічний (ізотонічний) розчин, гіпертонічний розчин, гіпотонічний розчин, фагоцитоз, імунітет, імунна система, гемоглобін, депо крові, кровотворні органи, еритроцитоз, еритропенія, зсідання крові, групи крові, переливання крові, кровообіг, серце, серцевий цикл, пульс, артеріальний тиск, артерії, вени, капіляри, види кровотеч, серцево-судинні захворювання.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 2, 3, 5.

Додаткові – 1, 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

АНАТОМІЯ ТА ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТРАВЛЕННЯ, ОБМІНУ РЕЧОВИН І ЕНЕРГІЇ. ХАРЧУВАННЯ ДІТЕЙ. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСІВ ВИДІЛЕННЯ.

Тема 4. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.

Біологічне значення дихання. Процеси дихання: обмін повітря між зовнішнім середовищем і альвеолами легень (легенева вентиляція); обмін газів між альвеолярним повітрям і кров'ю (дифузія газів у легенях); транспорт газів кров'ю; газообмін між кров'ю, тканинами і клітинами; використання кисню клітинами і виділення ними вуглекислого газу (тканинне або клітинне дихання). Будова органів дихання: повітропровідні шляхи (носова порожнина, носоглотка, гортань, трахея, бронхи) та легені. Альвеоли. Легені у дітей. Дихальні рухи. Легеневі об'єми. Життєва ємність легенів.

Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Хвороби дихальної системи та заходи запобігання їм. Перша допомога при ураженні органів дихання.

Реанімаційні заходи при зупинці серця і дихання.

Основні поняття теми: дихання, газообмін, органи дихання, дихальний цикл, дихальні рухи, легеневі об'єми, життєва ємність легенів. парціальний тиск, нейрогуморальна регуляція дихання, хвороби дихальної системи, реанімація.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 2.

Додаткові – 1, 3, 5.

Тема 5. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.

Харчування дітей.

Біологічне значення травлення. Основні поживними речовинами, які надходять з їжею. Ферменти. Система органів травлення. Травний канал людини. Травлення в

ротовій порожнині. Слина. Регуляція слиновиділення. Ковтання і просування їжі стравоходом.

Шлунок. Стінки шлунку. Шлунковий сік людини. Травлення в порожнині шлунка.

Кишечник як найдовша частина травного тракту людини. Тонкий і товстий кишечник. Підшлункова залоза. Підшлунковий сік. Печінка. Жовч. Травлення в кишечнику. Товстий кишечник.

Всмоктування у травному каналі. Кишкові ворсинки. Механізм всмоктування: фільтрація і дифузія.

Хвороби органів травної системи. Інфекційні захворювання органів травної системи та заходи їхньої профілактики. Дизентерія. Хвороба Боткіна, або вірусний гепатит. Холера. Пептична виразка. Грижа стравоходу. Гастрит. Хвороби печінки. Портальна гіпертензія. Абсцес Запалення підшлункової залози. Рак підшлункової залози. Запальне ураження кишок. Апендицит. Кишкова непрохідність. Заворот, або перекрут, кишки. Інфаркт кишки. Геморой.

Перша допомога при харчових отруєннях. Причини отруєння харчовими продуктами. Ботулізм. Сальмонельоз. Отруєння грибами та отруйними рослинами. Отруєння побутовими хімічними препаратами. Перша допомога.

Обмін речовин як основна умова життя. Етапи обміну речовин. Асиміляція. Дисиміляція. Обмін білків. Обмін жирів. Обмін вуглеводів. Водний і мінеральний обмін. Звільнення і перетворення енергії в організмі. Вітаміни та їх біологічне значення. Харчування дітей і гігієнічні вимоги до його організації.

Основні поняття теми: травлення, органи травлення: ротова порожнина, глотка, стравохід, шлунок, тонка кишка, товста кишка; слинні залози, печінка, підшлункова залоза, ферменти, слиновиділення, ковтання, шлунковий сік, ферменти, кишечник, перистальтика, печінка, жовч, дванадцятипала кишка, всмоктування, інфекційні захворювання, дизентерія, хвороба Боткіна (жовтяниця), холера, харчові отруєння. обмін речовин і енергії, метаболізм, анаболізм, асиміляція, катаболізм, дисиміляція, азотистий баланс, цукровий діабет, гангрена. білки, жири,

вуглеводи, мінеральні речовини, коефіцієнт корисної дії, вітаміни, авітаміноз, гіповітаміноз, гіпервітаміноз, харчування, режим харчування, харчовий раціон, енергетична цінність, енерговитрати, енергетичний баланс, раціональне харчування, норми фізіологічних потреб, піраміда харчування.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 2, 4, 5.

Додаткові – 1, 3, 4, 5.

Тема 6. Вікові особливості виділення. Шкіра.

Органи і шляхи виділення кінцевих продуктів обміну. Органами виділення - легені, потові залози шкіри, шлунково-кишковий тракт, нирки.

Сечова система: будова, функції. Нирки. Нефрон. Нирка дитини. Сечоутворення. Механізм сечоутворення. Регуляція процесу сечоутворення. Нервово-гуморальні механізми.

Хвороби сечової системи та запобігання їм. Гломерулонефрит. Пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Цистит. Енурез.

Будова та функції шкіри. Епідерміс. Дерма. Підшкірна жирова клітковина. Сальні залози. Волосся і нігті. Участь шкіри у теплорегуляції. Процес теплоутворення. Центр теплорегуляції.

Хвороби та ураження шкіри. Дерматит. Гноячкові захворювання шкіри. Грибкові захворювання шкіри. Короста. Педикульоз. Фурункули. Бородавка. Родима пляма. Кіста. Псоріаз. Рак шкіри. Меланома. Тепловий удар. Сонячний удар. Переохолодження. Обмороження. Електротравми. Опіки.

Основні поняття теми: органи виділення, органи сечовиділення, нирки, сечовивідні шляхи, сечовід, сечовий міхур, сечівник, нефрон, сеча, первинна сеча, вторинна сеча, реабсорбція, шкіра, залози шкіри, придатки шкіри, теплорегуляція, терморегуляція, хвороби шкіри, ураження шкіри.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 2, 3, 5.

Додаткові – 1, 2, 4, 5.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ЗАЛОЗИ ВНУТРІШНЬОЇ СЕКРЕЦІЇ. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ, ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, АНАЛІЗАТОРІВ. ГІГІЄНА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Тема 7. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму

Біологічне значення залоз внутрішньої секреції. Залозами зовнішньої секреції. Залозами внутрішньої секреції, або ендокринні залози: Будова і функції ендокринних залоз. Гормони. Щитоподібна залоза: тироксин і трийодтиронін. Прищитоподібні залози: паратгормон і кальцитонін. Гіпофіз: соматотропін (гормон росту), аденокортикотропний (АКТГ), тиротропін, фолітропін, лютропін і пролактин (лактотропін). впливає на діяльність кори надниркових залоз. Гормони кори надниркових - аденокортикотропний гормон. Гормони статевих залоз. Вазопресин (антидіуретичний гормон). Надниркові залози. Шишкоподібне тіло (епіфіз). Глікокортикоїди. Альдостерон. Адреналін. Норадреналін. Вилочкова залоза. Підшлункова залоза. Інсулін. Глюкагон. Статеві залози. Чоловічі статеві гормони (андрогени). Андростерон. Жіночі статеві гормони (естрогени). Прогестерон. Гормони гіпоталамуса. Атріопептид.

Регуляція діяльності ендокринних залоз. Порушення діяльності ендокринних залоз. Гіперфункція кори надниркових залоз. Гіпофункція кори надниркових залоз.

Основні поняття теми: залози внутрішньої секреції (ендокринні залози), гормони, гуморальна регуляція, нейрогуморальна регуляція, гіпофункція, гіперфункція.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 3, 4, 5.
Додаткові –2, 5.

Тема 8. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.

Біологічне значення нервової системи. Загальний план будови нервової системи. Нейрон як основна структурна і функціональна одиниця нервової системи. Ядра і нервові центри. Нейроглії. Нерв. Центральна нервова система Головний і спинний мозок. Сіра речовина. Біла речовина. периферична нервова система. Соматична нервова система. Автономна (вегетативна) нервова система. Симпатична і парасимпатична нервова система.

Властивості нервової системи. Збудливість. Подразливість. Внутрішні подразники. Зовнішні (контактні і дистантні) подразники. Біоелектричні явища. Провідність. Синапс. Гальмування.

Поняття про рефлекс. Рефлекторна дуга. Рецептори. Доцентровий (чутливий) нейрон. Нервовий центр. Відцентровий (руховий) нейрон. Ефектор.

Основні етапи розвитку нервової системи. Будова, функції і розвиток спинного мозку. Загальний план будови головного мозку. Ріст і розвиток головного мозку. Порушення стану нервової системи та їхня профілактика. Зовнішні та внутрішні причини порушень функціонування нервової системи. Негативний вплив на нервову систему шкідливих звичок. Атеросклероз. Розумова неповноцінність (деградація). Епілепсія. Епілепсії скроневих часток. Розсіяний склероз. Цереброваскулярні розлади. Інсульт. Артеріовенозна мальформація. Тимчасові ішемічні напади. Мігрень. Енцефаліт. Менінгіт. Абсцеси та пухлини мозку. Параліч.

Основні поняття теми: нервова система, центральна нервова система, сіра речовина, біла речовина, нервова тканина, нейрон, аксон, дендрит, нейроглія, збудливість, провідність, гальмування, рефлекс, рефлекторна дуга, спинний мозок, головний мозок, сіра речовина, біла речовина, кора головного мозку, відділи головного мозку, частки і зони головного мозку, ретикулярна формація, підкіркові утворення головного мозку порушення стану нервової системи.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 2, 5.

Додаткові – 1, 2, 4.

Тема 9. Гігієна освітнього процесу в дошкільних закладах

Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів (СанПиН) - VII.

Організація навчально-виховного процесу у дошкільному навчальному закладі. Закону України "Про дошкільну освіту". Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання приміщень та обладнання. Основні форми організації дітей: спеціально організована навчальна діяльність (заняття), ігри, самостійна діяльність дітей (художня, рухова, мовленнєва, ігрова, трудова, дослідницька та ін.), індивідуальна робота, спостереження, екскурсії, походи, свята та розваги, гуртки тощо. Основним напрямком роботи з дітьми раннього віку (до 3 років) – емоційний комфорт під час перебування у закладі, створення сприятливих умов для психічного і фізичного розвитку. Розвиток сенсорних почуттів.

Формування цілісної дитячої особистості: фізичне, розумове, естетичне, моральне, трудове виховання. Фізичне виховання. Організація режиму дня, рухового, санітарно-гігієнічного режимів, всіх форм роботи з дітьми.

Руховий режим впродовж дня, тижня, відповідно до віку дітей. Орієнтовна тривалість щоденної рухової активності малюків (ранній вік – до 2 – 3 годин; молодший дошкільний вік – до 3 - 4 годин; старший дошкільний вік – до 4 – 5 годин). Оптимізація рухового режиму. Оволодінню дітьми системою доступних знань про дотримання здорового способу життя, основ безпеки життєдіяльності.

Основні поняття теми: освітній процес, санітарний регламент форми організації дітей, санітарно-гігієнічний режим, емоційний комфорт, сприятливі умови, оптимізація рухового режиму, здоровий спосіб життя, безпека життєдіяльності.

Рекомендовані джерела

Основні - 1, 3, 5.

Додаткові – 1, 2, 5.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість бал	Кількість одиниць	Максимальна кількість бал	Кількість одиниць	Максимальна кількість бал
Відвідування лекцій	11	4	4	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	6	2	2	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	4	1	1	2	2	1	1
Робота на семінарському занятті	30	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	40	1	10	2	20	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	45	3	15	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	75	1	25	1	25	1	25
Разом			66		77		67
Максимальна кількість балів							
Розрахунок коефіцієнта:	$3,52 / 100 = 2.1$						

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

При перевірці та оцінюванні знань, якими оволодів майбутній спеціаліст застосовуються такі критерії:

- високий понятійний рівень;
- глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;
- осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом;
- логічність та послідовність під час відповіді;
- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися;
- самостійність мислення;
- впевненість в правоті своїх суджень;
- вміння виділяти головне;
- вміння встановлювати між предметні та внутрішньоопредметні зв'язки;
- вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна мова.

№ з/п	Назва теми	К-ть год.	К-ть балів
1	<p>Тема 1. Вступ до курсу. Загальні закономірності росту та розвитку дітей.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Підготувати доповідь на тему: «Історія виникнення та формування анатомії і фізіології як науки». - Проаналізуйте зв'язки курсу з іншими науками. - Випишіть правила особистої гігієни. 	4	5
2	<p>Тема 2. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Патології фізичного розвитку дітей.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розгляньте та опишіть особливості будови опорно-рухової системи вікової групи дітей від 0 до 3 років. - Розгляньте та опишіть особливості будови опорно-рухової системи вікової групи дітей від 3 до 5 років. - Розгляньте та опишіть особливості будови опорно-рухової системи вікової групи дітей від 5 до 7 років. 	6	5
3	<p>Тема 3. Вікові особливості крові і кровообігу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розгляньте та опишіть схему кровообігу людини. - Дати характеристику віковим змінам серця. - Підготувати доповідь на тему: «Профілактика та перша допомога при серцево-судинних захворюваннях і кровотечах». 	4	5
4	<p>Тема 4. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Описати основні прийоми першої допомоги при ураженні органів дихання. - Підготувати доповідь на тему: «Хвороби дихальної системи та заходи запобігання їх виникненню». 	4	5
5	<p>Тема 5. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Харчування дітей.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Підготувати доповідь на тему: «Хвороби органів травної системи». - Опишіть етапи обміну речовин. - Підготувати схему: «Процес травлення та всмоктування їжі». 	6	5
6	<p>Тема 6. Вікові особливості виділення. Шкіра.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Опишіть органи і шляхи виділення кінцевих продуктів обміну. - Підготувати доповідь на тему: «Хвороби сечової системи та запобігання їм». - Підготувати доповідь на тему: «Хвороби та ураження шкіри». 	4	5
7	<p>Тема 7. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і</p>		

	розвиток організму <ul style="list-style-type: none"> - Побудувати таблицю: «Функції ендокринних залоз». - Наведіть приклад порушення діяльності ендокринних залоз. - Підготувати доповідь на тему: «Регуляція діяльності ендокринних залоз». 	4	5
8	Тема 8. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. <ul style="list-style-type: none"> - Замалювати будову нервової системи. - Підготувати схему рефлекторної дуги. Виписати вроджені та набуті рефлекси. - Підготувати доповідь на тему: «Порушення стану нервової системи та їхня профілактика». 	6	5
9	Тема 9. Гігієна навчально-виховного процесу в дошкільних закладах. <ul style="list-style-type: none"> - Проаналізувати «Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів». - Провести оцінку відомого Вам дитячого закладу стосовно його відповідності санітарно-гігієнічним вимогам до розміщення будівель та приміщень та до улаштування території. - Скласти проект облаштування середньої групи. 	4	5
Разом		42	45

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Завдання для модульної контрольної роботи містять різнорівневі тестові завдання (20 тестів) та запитання з розгорнутою відповіддю (2 запитання). За кожну правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 0,5 бали, за неправильну відповідь – 0 балів, відповідь на запитання з розгорнутою відповіддю по 2,5 відповідно. Модульна контрольна робота вважається зарахованою, якщо вона оцінена на 15 та більше балів.

До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий семестровий контроль відображає міру компетентності студента навчальної дисципліни «Анатомія, фізіологія та гігієна дітей дошкільного віку» Формою підсумкового контролю є залік.

Підсумкова оцінка виставляється, як правило, за результатами проміжного контролю. Результати заліку оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів, і як правило, оголошуються на останньому практичному чи семінарському занятті. Оцінка виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт для проміжного контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

**Навчально-методична карта дисципліни «Анатомія, фізіологія і гігієна дітей дошкільного віку»
Всього 90 год, з них аудиторних - 42 год. (лекції – 22 год., семінари –12 год., практичних – 8 год.),
модульний контроль – 6год., СО – 42год.**

Модулі	Змістовий модуль I.						Змістовий модуль II.					
Назва модуля	Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. анатомія, вікова фізіологія опорно-рухової системи. вікові особливості крові і кровообігу						Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. харчування дітей. Вікові особливості процесів виділення					
Кількість балів за модуль	66 бали						77 балів					
	1		2		3		4		5		6	
Теми лекцій	Вступ до курсу. Загальні закономірності росту та розвитку дітей.		Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Патології фізичного розвитку дітей.		Вікові особливості крові і кровообігу.		Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.		Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Харчування дітей.		Вікові особливості виділення. Шкіра.	
Теми семінарських занять		Семінар 1. Анатомо-фізіологічні особливості вікових періодів людини				Семінар2 Профілактика та перша допомога при серцево-судинних захворюваннях і кровотечах.			Семінар3 Хвороби органів травної системи та їх профілактика			Семінар 4 Хвороби органів виведення та шкіри
Теми практичних занять				Пр.1. Профілактика захворювань і травм опорно-рухового апарату дітей. Перша допомога при ушкодженнях				Пр.2.Перша допомога при ураженні органів дихання. Реанімаційні заходи при зупинці серця і дихання.			Пр.р. 3 Перша допомога при харчових отруєннях..	
Модульний контроль	25 балів						25 балів					
Самостійна робота	(5 балів)		(5балів)			(5балів)		(5 балів)		(5 балів)		(5 балів)
Підсумковий контроль												

Модулі	Змістовий модуль III.					
Назва модуля	Залози внутрішньої секреції. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в дошкільних закладах					
Кількість балів за модуль	66 бали					
Лекції	7		8		9	
Теми лекцій	Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.		Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів		Гігієна навчально-виховного процесу дошкільних закладах	
Теми семінарських занять			Семінар 5 Залозами зовнішньої секреції.		Семінар 6 Зовнішні та внутрішні причини порушень функціонування нервової системи та їх наслідки..	
Теми практичних занять					Пр.р.6 Формування цілісної діячої особистості: фізичне, розумове, моральне, естетичне, трудове виховання.	
Модульний контроль	25 балів					
Самостійна робота	(5 балів)		(5балів)		(5балів)	
Підсумковий контроль	Залік					

8. Рекомендовані джерела

Основна(базова):

1. Антонік, В. І. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Антонік, І. П. Антонік, В. Є. Андріанов. - Київ : Професіонал ; Київ : Центр учбової літератури, 2009. - 336 с.
2. Коляденко Г.І. Анатомія людини : підручник для студ. природ. спец. вищ. пед. навч. закладів / Г. І. Коляденко ; М-во освіти і науки України. - 6-те вид. - Київ : Либідь, 2014. - 384 с.
3. Маруненко І. М. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни : курс лекцій / І. М. Маруненко, Є. Неведомська, В. І. Бобрицька ; М-во освіти і науки України, Київський міський педагогічний університет імені Бориса Грінченка. - 2-е вид. - Київ : Професіонал, 2006. - 480 с.
4. Помогайбо, В. Основи антропогенезу : підручник / В. Помогайбо, А. Петрушов, Н. Власенко. - Київ : Академвидав, 2015. - 142 с. –
5. Сидоренко, П. І. Анатомія та фізіологія людини : підручник / П. І. Сидоренко, Г. О. Бондаренко, С. О. Куц. - Київ : Медицина, 2015. - 199 с.

Додаткова :

1. Осипенко, Г. А. Основи біохімії м'язової діяльності: навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту / Г. А. Осипенко. - Київ : Олімпійська література, 2007. - 198 с.
2. Помогайбо, В. М. Анатомія та еволюція нервової системи : навчальний посібник / В. М. Помогайбо, О. І. Березан. - Київ : Академвидав, 2013. - 158 с.
3. Тарасюк В.С. Ріст і розвиток людини : підручник для студ. вищ. медич. навч. закл. / В. С. Тарасюк [та ін.] ; ред.: В. С. Тарасюк, І. Ю. Андрієвський. - Київ : Медицина, 2008. - 400 с. : табл., мал.
4. Чижик В. В. Спортивна фізіологія : навчальний посібник для студентів / В. В. Чижик ; наук. ред. М. Макаренко ; худ. ред. Ю. Черняк ; рецензент Г. В. Коробейніков ; рецензент В. С. Лизогуб ; ред., рецензент М. В. Макаренко ; Міністерство освіти і науки України, Луцький інститут розвитку людини Університету "Україна", Херсонський державний університет. - Луцьк : Твердиня, 2011. - 256 с.

Додаткові ресурси

- 1.Аносів В.Х., Хоматов Н.Г., Сидоряк В.Г. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: [Електронний ресурс] – Режим доступу: lib.mdpu.org.ua/.../anosov_vkh_khomatov_ng_sidorjak_vkova_fzologja_z_osnovami_shklnno_ggni.html .
- 2.Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: [Електронний ресурс] – Режим доступу: chtyvo.org.ua/.../Anatomiia_fiziolo_hiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury.pdf
- 3.Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів: [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.svyatoshinruo.kiev.ua/.../4469-2016-01-25-11-56-21

